

Täysistunto

Maanantai 22.6.2020 klo 14.02—18.02

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 85/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 6/2020 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

16.59 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Korona on osaltaan haastanut ammatillisen koulutuksen suorittamista. Erityistä vaikeuskulmaa on kertynyt koulutukseen oleellisesti kuuluvien näyttöjen ja työpaikoilla oppimisen osalta. Tässä kohtaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että näytöt voitaisiin epidemiasta johtuvien syiden vuoksi toteuttaa mahdollistamalla käytännön tehtäviä, jotka vastaisivat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Tavoitteena on siis varmistaa opintojen edistyminen ja tutkintojen suorittaminen myös poikkeuksellisissa ja odottamattomissa olosuhteissa. Kuitenkin pääsäännön mukaan näytöt tulee edelleen toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä. Ne kuitenkin toteutettaisiin turvallisissa ja joustavissa olosuhteissa. Pidän tätä esitystä, aivan kuten sivistysvaliokuntakin, järkevänä. Oleellista on siis se, että ammatillisen koulutuksen laatu säilyy. Siis joustavuus, ketteryys ja tilannesopeutuminen ovat tärkeitä sanoja, mutta tärkeintä on se, että oikeus opiskeluun säilyy jokaisessa ajassa, hankalassakin, tasokkaana. Lainsäädännön on hyvä joustaa opiskelijan eduksi, ja se on mielestäni juuri tässä esityksessä kaiken ydin.

Puhemies! Kenenkään opiskelijan valmistuminen ei saa jäädä kiinni puuttuvasta näyttöympäristöstä tai -tavasta. Näyttöjen viivästyminen voi johtaa ammattiin valmistumisen tai työllistymisen hidastumiseen suunniteltua myöhemmäksi. Tästä seuraa tällainen valitettava lumipalloeefekti, jossa vähän kaikki kärsivät: työnantajat menettävät työvoimaa, ja monilla aloilla ennen koronaakin vellone työvoimapula saa uusia kierroksia.

Puhemies! Ammatillinen koulutus on arvokas ja tärkeä toisen asteen tutkinto. Vuonna 18 ammatillisessa koulutuksessa opiskeli yli 266 000 opiskelijaa — puhumme siis valtavasta joukosta, joka osaltaan rakentaa ja tulee rakentamaan yhteiskuntaa. Erittäin hyvä esitys.

17.02 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on todellakin välttämätön. Ihan niin kuin edustaja Kivisaari tuossa totesi, niin tänä epidemia-aikana on tietenkin ollut hankalaa ja joillakin aloilla täysin mahdotonta antaa näyttöjä, ja myöskin niissä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

edellytetty, että ne ovat aidoissa työtilanteissa tai työprosesseissa. Siksi on tärkeää, että voidaan lainsäädännössä todeta, että näitä voidaan myöskin tehdä sellaisilla tavoilla, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja.

Arvoisa puhemies! On todellakin tärkeää, että nyt korona-aikana valmistuneilla opiskelijoilla on täydet mahdollisuudet työmarkkinoille ja että heillä ei valmistuminen jää kiinni näistä näytöistä ja työtehtävistä, ja siinä mielessä hallituksen esitys on kyllä ehdottoman kannatettava.

17.03 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista. Pääsäännön mukaan näytöt tulee toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Koronavirusepidemian aikana näyttöjen toteuttaminen aidoissa työtilanteissa on kuitenkin erityisesti joillain koulutusaloilla ollut hyvin vaikeaa tai mahdotonta, jos työpaikat ovat olleet suljettuja tai niillä on ollut suuri tartuntariski. Näyttöjen toteuttamistapaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan tässä esityksessä väliaikaisesti muutettavaksi siten, että näytöt voitaisiin aitojen työtilanteiden ja työprosessien sijaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Lisäksi väljennettäisiin mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa opintojen edistymisen ja tutkinnon osien ja tutkintojen suorittaminen koronavirusepidemian aiheuttamissa poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tämän lainhan on tarkoitus tulla mahdollisimman pian voimaan, ja se olisi ensi vuoden heinäkuun loppuun asti voimassa.

Tämähan on erittäin hyvää ennakkointia sitä tulevaisuutta ajatellen, jos meille tulee mahdollisesti toinen tai jopa kolmas aalto tätä koronaepidemiaa. Valiokunta oli erittäin yhtenäinen tämän esityksen suhteen. Ainoastaan keskusteluja käytiin siitä, että tässä on tärkeää, että mennään se opiskelija edellä siinä mielessä, että opiskelijalta eivät jäisi tutkinto suorittamatta ja näytöt antamatta, mutta kannettiin myöskin huolta siitä, että ihan kaikissa tilanteissahan ei pysty simuloimaan osaamista luokahuoneessa tai missään vastaavassa ja varsinkaan netissä. Esimerkiksi hoitotyö on hyvin pitkälle semmoista, että olisi kyllä erittäin tärkeää, että se olisi aidoissa työyhteisöissä ja työtilanteissa.

Näyttötutkinnothan ovat 1990-luvulla tullut tutkintojen suoritusmuoto, ja näyttöjähän käytetään myöskin osaamisen arvioinnin välineenä hyvin monipuolisesti. Niitä onneksi nyt paljon käytetään myös siinä, että osaamista arvioidaan tilanteessa, jossa esimerkiksi on ulkomainen opiskelija tullut tänne Suomeen ja arvioidaan, onko hänellä osaamista ja kuinka paljon pitää täydentää mahdollisesti tutkintoa Suomessa. Siitä syystä pidän tärkeänä, että näissä näytöissä ennakoidaan sitä tilannetta, jos sattuisi käymään niin, että emme pystyisi suorittamaan aidoissa työtilanteissa. Luotan opettajiin myöskin siinä, että sitten huomioidaan se, että ei mitä sattuu -näyttöjä ja mitä sattuu -osaamista, kun ei pysty ihan epäautenttisissa tilanteissa harjoittamaan. — Kiitos.

17.06 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Korona-aika on tuonut monenlaista epävarmuutta nuorille. Yksi näistä on liittynyt opintojen loppuun saattamiseen ammatillisessa koulutuksessa, jossa valmistuminen on riippuvainen annetuista työnäytöistä ja harjoitteiluista aidoissa työtilanteissa ja aidoissa työprosesseissa, ja näitä on ollut epidemia-aikana

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta järjestää. Näyttöjen viivästyminen voi tarkoittaa myös tutkinnon ja työllistymisen viivästyistä ja nuorten jäämistä tyhjän päälle.

Tällä esityksellä pyritään turvaamaan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintojen etenemisen ja valmistumisen edellytykset koronavirustilanteessa, jos se syksyllä jatkuu. Näyttöihin liittyvää sääntelyä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi siten, että näytöt voi toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Valiokunnan mukaan yhä tulee ensisijaisesti kuitenkin suosia aitoja työtilanteita ja lainmuutoksen suomat joustomahdollisuudet on tarkoitettu nimenomaan epidemian kannalta välttämättömään tilanteeseen.

Myös poikkeuksellisten järjestelyjen aikana tulee varmistaa tutkintoa suorittavien osaamisen laatu ja työelämävastaavuus. Työelämän tulee voida luottaa siihen, että tutkinnon suorittanut nuori on osaava ja ammattitaitoinen ja se ammattitaito on arvioitu ja todennettu asianmukaisesti. Toteutuksen on oltava yhdenmukaista ja turvattava yhdenvertaisuus opiskelijoiden välillä. Digitaaliset ratkaisut etenkin arvioijien saatavuuteen on syytä ottaa käyttöön kaikkialla, ja tätä tulee seurata ja arvioida ja kehittää toimintatapaa — josko siitä olisi mahdollisuuksia myös koronan jälkeisessä ajassa. Näistä muutoksista on syytä kerätä myös nuorten ja opiskelijoiden palautetta sekä työnantajien tarpeita ja huomioita muutoksesta ja huomioida nämä jatkokehittämisessä.

17.08 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä ammattitaidon ja osaamisen osoittamisen eli näyttöjen toteuttamistavoista. Pääsäännön mukaan näytöt tulee toteuttaa tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa — esimerkiksi hoitolaitoksissa, vanhustenhoivassa, sairaaloissa, terveyskeskuksissa tai kotihoidossa, kun puhumme vaikkapa hoitoalan opiskelijoista. Koronavirusepidemian aikana näytteen toteuttaminen aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa on kuitenkin erityisesti joillakin koulutusaloilla ollut vaikeata, jopa mahdotonta, jos työpaikat ovat suljettuja tai siellä on ollut suuri tartuntariski. Tällä esityksellä näyttöjen toteutumistapaa koskevaa sääntelyä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi siten, että näytöt voitaisiin aitojen työtilanteiden ja työprosesseiden sijaan toteuttaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja työprosesseja. Lisäksi väljennettäisiin mahdollisuutta tarvittaessa täydentää näytössä osoitettua osaamista muulla osaamisen arvioinnilla.

Arvoisa puhemies! Olen itse toiminut hoitoalalla melkein 25 vuotta, ja siellä on ollut useita vuosia, jolloin olen ollut myös näyttöjen vastaanottaja. Tiedän ne tilanteet: ne ovat hyvin jännittäviä ja tärkeitä, ja opiskelijat miettivät, että selvitääkö tästä näytöstä ja jatkuvatko opinnot ja tuleeko se todistus käteen, että olen valmistunut. Siksi on erityisen tärkeää, että kehitetään erilaisia keinoja suorittaa sitten se näyttö.

On erittäin tärkeää, että ammatillisen koulutuksen laatu säilyy ja oikeus opiskeluun myös pysyy ja säilyy, ja että me joustamme kaikkien opiskelijoiden eduksi tänä järkyttävänä aikana.

Oli hienoa tuossa maaliskuussa kuulla Pohjois-Karjalasta uutisia. Siun sotehan solmi työsopimuksia hoitoalan opiskelijoiden kanssa, jotka olivat sillä hetkellä harjoittelussa niissä toimipisteissä. Eli opiskelijat pääsivät suoraan sinne työhön ja saivat vielä palkan siitä tekemästään työstä, ja aivan varmasti oppivat siellä työkentällä paljon niitä asioita, joita sitten mahdollisesti olisivat näytöissä näyttäneet. Siellähän on muun muassa lääkehoitoon liittyviä näyttökohtia, siellä on injektioiden pistämistä, siellä on erilaisia sairaanhoidollisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 98/2020 vp

tehtäviä, katetrointeja, haavahoitoja — ja tulee jollakin tavalla pystyä näyttämään, että ne kaikki myös hallitsee.

Toki myös sitten, kun opiskelija sinne työelämään astuu ja menee mukaan, niin siellä olisi oltava hyvä perehdytys ja tukihenkilö, jolta voi tarvittaessa pyytää neuvoa, koska niin se vain on erityisesti hoitoalalla, että kun itse tekee, niin sitten oppii, ja ne ovat tärkeitä asioita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 85/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.